

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobce: **nezl. D. P.**, zastoupen matkou J. P., zastoupen Mgr. Bc. Vladimírem Volným, advokátem se sídlem Paroubkova 228, Domažlice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 10. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 10. 2018, č. j. 16 Ad 92/2017 – 39, o návrhu žalované na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

Kasační stížnosti **se přiznává** odkladný účinek.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud obdržel dne 14. 12. 2018 kasační stížnost žalované (dále jen „stěžovatelka“), směřující proti shora označenému rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Krajského soudu v Plzni (dále jen „krajský soud“). Výrokem I. napadeného rozsudku zrušil krajský soud shora označené rozhodnutí stěžovatelky, a jemu přecházející rozhodnutí stěžovatelky ze dne 4. 9. 2017, č. j. X a vrátil věc stěžovateli k dalšímu řízení. Výrokem II. napadeného rozsudku byla stěžovateli uložena povinnost zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 4 719 Kč ve lhůtě jednoho měsíce od právní moci napadeného rozsudku.

[2] Shora označeným rozhodnutím stěžovatelky byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno jimi napadené rozhodnutí o zamítnutí žádosti o přiznání sirotčího důchodu ke dni 31. 1. 2014 pro nesplnění podmínek § 52 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), a současně byl přiznán sirotčí důchod podle § 52 odst. 1 písm. a) tohoto zákona ode dne 15. 7. 2016.

[3] Důvodem pro zamítnutí žádosti o přiznání sirotčího důchodu v období od 31. 1. 2014 do 14. 7. 2016 byla skutečnost, že až dne 15. 7. 2016 nabyl právní moci

rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 18. 5. 2016, č. j. 13Nc 1512/2015 – 107, jehož výrokem I. soud určil, že R. Š., nar. X, zemřelý dne X, naposledy bytem P. č. p. 291, okres H., je otcem nezletilého D. P. (žalobce – pozn. NSS), nar. X z matky J. P., nar. X. Podle názoru stěžovatelky je citovaný výrok I. rozsudku Okresního soudu v Domažlicích konstitutivní, a působí tudíž pouze *pro futuro*, nikoli zpětně. Z tohoto důvodu zamítla stěžovatelka žalobcovu žádost o přiznání sirotčího důchodu ve výše uvedeném časovém rozmezí, neboť podle jejího názoru nebyl R. Š. v době od svého úmrtí do právní moci rozsudku Okresního soudu v Domažlicích otcem žalobce.

[4] Současně s kasační stížností podala stěžovatelka návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, který odůvodnila tím, že v důsledku napadeného rozsudku a v něm vyjádřeného právního názoru krajského soudu bude nucena přiznat žalobci sirotčí důchod i v období od 31. 1. 2014 do 14. 7. 2016 a důchod za uvedené období vyplatit. Pokud by ovšem posléze v řízení o kasační stížnosti byla úspěšná a došlo by ke zrušení napadeného rozsudku, jednalo by se v podstatě o „Pyrrhovo vítězství“, neboť s ohledem na § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v rozhodném znění (dále jen „zákon č. 582/1992 Sb.“) by nebyla oprávněna žádat po žalobci již vyplacenou částku sirotčího důchodu za období od 31. 1. 2014 do 14. 7. 2016 nazpět. V konečném důsledku by tedy již samotnou výplatou částky sirotčího důchodu za sporné období byl eliminován hmotný efekt případného úspěchu stěžovatelky v kasační stížnosti. Stěžovatelka uznává, že částka doplaceného sirotčího důchodu by nebyla zásadní finanční zátěž pro veřejný rozpočet, nýbrž domnívá se, že následnou nevymahatelností vrácení vyplaceného důchodového doplatku by byl v podstatě eliminován smysl její kasační stížnosti, neboť rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ve věci samé by mohlo mít jediné akademickou hodnotu. Stěžovatelka pro podpoření své argumentace odkazuje na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, publikované pod č. 10/2015 Sb. NSS. Stěžovatelka má za to, že v daném případě převažuje konkrétní veřejný zájem na ochraně základního smyslu přezkumného řízení a neúčinnost rozhodnutí ode dne nabytí právní moci nového rozhodnutí krajského soudu by na vyplaceném doplatku již nic nezměnila.

[5] Žalobce ve svém vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti uvedl, že se s názorem stěžovatelky stran naplnění podmínek pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti neztotožňuje. Napadeným rozsudkem byla rozhodnutí stěžovatelky toliko zrušena, nedošlo tedy k přiznání sirotčího důchodu bez dalšího. Stěžovatelce nehrozí v souvislosti s právní mocí či jinými účinky napadeného rozsudku jakákoli újma, resp. hrozbu újmy nedokládá. Žalobce rovněž odkazuje na stěžovatelkou zmíněné usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 7. 2015, č. j. 10 Ads 99/2014 – 58, nicméně zdůrazňuje, že považovala-li by se pouhá hrozba existence dvou odlišných rozhodnutí sama o sobě za újmu, musel by být odkladný účinek přiznáván téměř ke každé žádosti správního orgánu, jehož rozhodnutí bylo krajským soudem zrušeno. Tento postup by odporoval smyslu a účelu zákonné úpravy a mohl by vést i k nerovnosti stran, tj. k porušení § 36 odst. 1 s. ř. s. Žalobce má za to, že v případě dalšího postupu stěžovatelky po právní moci zrušujícího napadeného rozsudku existují procesní nástroje vyřešení věci (tyto nástroje však blíže nepopisuje – pozn. NSS).

pokračování

[6] Nejvyšší správní soud po zhodnocení věci dospěl k závěru, že podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti jsou naplněny.

[7] Podle § 107 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), *„[k]asační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 se užije přiměřeně.“* Podle § 73 odst. 2 s. ř. s. *„[s]oud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.“*

[8] Ze shora citovaných zákonných ustanovení tedy plyne, že v řízení o kasační stížnosti může Nejvyšší správní soud podle přiměřeně aplikovaného ustanovení § 73 s. ř. s. (srov. § 107 odst. 1 věta poslední s. ř. s.) přiznat kasační stížnosti odkladný účinek pouze tehdy, pokud by výkon rozhodnutí případně jiné právní následky rozhodnutí, znamenaly pro stěžovatelku nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem.

[9] Jak již dříve Nejvyšší správní soud ve své četné judikatuře konstatoval, poskytují soudy ve správním soudnictví primárně ochranu subjektivním veřejným právům a rovněž institut odkladného účinku je koncipován především jako dočasná procesní ochrana žalobce – účastníka správního řízení – před okamžitým výkonem pro něj nepříznivého rozhodnutí, jsou-li pro to splněny zákonem předepsané podmínky. Situace, kdy bude možno dovozovat vznik nepoměrně větší újmy na straně žalovaného správního orgánu v důsledku rozhodnutí krajského soudu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, tak budou nepochybně představitelné na straně žalovaného správního orgánu v poněkud omezenější míře, než jak tomu bude na straně žalobce. Podle dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu tak např. nelze spatřovat nenahraditelnou újmu způsobenou žalovanému (dle dřívější dikce § 73 odst. 2 s. ř. s.) v tom, že mu bude krajským soudem uložena povinnost vyplatit žalobci dávku důchodového pojištění, přeplatek na dani apod. (srov. usnesení ze dne 20. 9. 2006, č. j. 6 Ads 99/2006 - 33 či usnesení ze dne 5. 1. 2005, č. j. 1 Afs 106/2004 - 49, publ. pod č. 982/2006 Sb. NSS)]. S ohledem na zásadu rovnosti účastníků řízení před soudem nicméně nelze žalovanému správnímu orgánu upírat právo obrátit se v případě nesouhlasu s výsledky soudního přezkumu provedeného krajským soudem na Nejvyšší správní soud s kasační stížností.

[10] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalobci žádná újma přiznáním odkladného účinku kasační stížnosti nevznikne (ostatně nic takového ani netvrdil), neboť pobírá sirotčí důchod ve výši, jež mu byla přiznána, a předmětem nyní projednávané věci je toliko zpětné doplacení sirotčího důchodu za již uplynulá období. Naproti tomu stěžovatelce by v případě nepřiznání odkladného účinku vznikla nepoměrně větší újma, neboť by byla nucena vést další správní řízení, jehož výsledkem by bylo při respektování

závazného právního názoru krajského soudu s nejvyšší pravděpodobností přiznání a doplacení sirotčího důchodu za sporné období. Případný úspěch stěžovatelky v projednávané věci by pak na již vyplaceném důchodu nemohl nic změnit, neboť podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. platí, že „[j]estliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.“ Z toho plyne, že plátce důchodu by v uvedeném případě neměl vůči jeho příjemci nárok na vrácení nesprávně vyplacené částky. Přiznání odkladného účinku pak není v rozporu ani s veřejným zájmem, s nímž by naopak byl v rozporu důsledek popsany výše, čemuž má přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zabránit.

[11] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud podle § 107 odst. 1 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. přiznal kasační stížnosti odkladný účinek. Tím však Nejvyšší správní soud žádným způsobem nepředjímá své budoucí rozhodnutí o věci samé (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2005, č. j. 8 As 26/2005 - 76, publ. pod č. 1072/2007 Sb. NSS).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 9. ledna 2019

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu